

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2016r.

Sąd Okręgowy w R. I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Kierończyk

Protokolant: sekr. sąd. Kamil Winiarski

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2016 roku w R.

przy udziale -

sprawy z powództwa A. R. (1)

**przeciwko M. B., Ł. B., T. Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w R.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda A. R. (1) umowę darowizny nieruchomości położonej w R. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w R. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartą 22 maja 2013 roku przed notariuszem A. R. (2). A numer (...) przez dłużników E. B. i T. B. z pozwanymi M. B. i Ł. B., w zakresie ochrony wierzytelności przysługującej powodowi od E. B. i T. B. wynikającej z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w T. w sprawie

(...), wyroku Sądu Okręgowego w T. w sprawie (...), nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w T.

w sprawie (...), wyroku Sądu Rejonowego w T.

w sprawie (...), nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w T. w sprawie (...), wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami postępowań klauzulowych i postępowań komorniczych,

II. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda A. R. (1) umowę przeniesienia wkładu niepieniężnego, to jest po 1/2 udziałów

w nieruchomości położonej w R. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w R. VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartą dnia 23 lipca 2013 roku przed notariuszem A. R. (2). A numer (...), dokonaną przez M. B. i Ł. B. z pozwaną spółką (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w zakresie ochrony wierzytelności przysługującej powodowi od E. B. i T. B. wynikającej z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy

w T. w sprawie (...), wyroku Sądu Okręgowego

w T. w sprawie (...), nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w T. w sprawie (...), wyroku Sądu Rejonowego w

T. w sprawie (...), nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w T. w sprawie (...), wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami postępowań klauzulowych i postępowań komorniczych,

III. zasądza od M. B., Ł. B., T. Spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz A. R. (1) kwotę 7 876 (siedem tysięcy osiemset siedemdziesiąt sześć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 marca 2014 roku powód A. R. (1) wniósł o uznanie za bezskuteczną względem niego:

- umowy darowizny nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) (prawidłowo Ł. 21B), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w R. prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) w tym umowy ustanawiającej dożywotnio osobistą służebność mieszkania zgodnie z § 7 tego aktu na rzecz dłużników E. B. i T. B. zawartej dnia 22 maja 2013 roku przed notariuszem A. R. (2). A nr (...) przez dłużników E. B. i T. B. z pozwanymi M. B. i Ł. B. z pokrzywdzeniem powoda, któremu przysługuje wymagalna wierzytelność w stosunku do wskazanych dłużników;

- umowy darowizny nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) (prawidłowo Ł. 21B), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w R. prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...) zawartej dnia 23 lipca 2013 roku przed notariuszem A. R. (2). A nr (...) przez pozwanych M. B. i Ł. B. z pozwaną (...) sp. z o. o. z pokrzywdzeniem powoda, któremu przysługuje wymagalna wierzytelność w stosunku do dłużników E. B. i T. B..

W uzasadnieniu powód wskazał, że w ramach prowadzonej działalności gospodarczej sprzedał E. B. i T. B. artykuły handlowe o wartości 98 287, 86 zł i nie otrzymał za nie zapłaty. Przeciwko nim zostały wydane prawomocne nakazy zapłaty i były prowadzone postępowania egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w R. J. P. w sprawie sygn. akt (...), które są bezskuteczne. Podniósł, że dłużnicy celowo dokonali darowizny na rzecz pozwanych Ł. B. i M. B. - ich synów, wiedząc o toczącym się postępowaniu, a czynność ta doprowadziła do całkowitej niewypłacalności dłużników. Ponadto obdarowani, krótko po nabyciu przedmiotowej nieruchomości przenieśli własność na rzecz złożonej dnia 15 lipca 2013 roku spółki (...) sp. z o. o. której prezesem jest M. B., a pozwany Ł. B. jest jej współnikiem. Powód podkreślił, że M. B. i Ł. B. są osobami bliskimi w stosunku do dłużników i otrzymali korzyść majątkową bezpłatnie i istnieją podstawy do żądania uznania czynności prawnej za bezskuteczną. (k. 2-11).

W piśmie z dnia 28 maja 2014 roku pozwani wnieśli o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu wskazali, że powód nie wykazał, by dłużnik był niewypłacalny, a nieruchomość będąca przedmiotem darowizny jest obciążona hipoteką do kwoty 731 481,54 zł i pozwani M. B.

i Ł. B. przejęli również kredyt, w związku z powyższym nie uzyskali żadnej korzyści majątkowej z darowizny (k. 102-105).

W piśmie z dnia 31 marca 2015 roku w powód sprecyzował powództwo w ten sposób, że zażądał :

- uznania za bezskuteczną w stosunku do powoda A. R. (1) umowy darowizny nieruchomości położonej w R. U. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w R. VI Wydział Ksiąg wieczystych prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) w tym umowy ustanawiającej dożywotnio osobistą służebność mieszkania zgodnie z § 7 tego aktu na rzecz dłużników E. B. i T. B. zawartej dnia 22 maja 2013 roku przed notariuszem A. R. (2). A nr (...) przez dłużników E. B. i T. B. z pozwanymi M. B. i Ł. B. z pokrzywdzeniem powoda, któremu przysługuje wierzytelność w stosunku do dłużników;

- uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda A. R. (1) umowy przeniesienia wkładu niepieniężnego tj. nieruchomości położonej w R. U. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w R. VI Wydział Ksiąg wieczystych prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) zawartej dnia 23 lipca 2013 roku przed notariuszem A. stolarek Rep. A nr 7154/2013 przez pozwanych M. B. i Ł. B. z pozwaną spółką z o. o. z pokrzywdzeniem powoda

- celem umożliwienia powodowi zaspokojenia wierzytelności przysługującej mu w stosunku do dłużników E. B. i T. B. a wynikającej z :

1. Nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w T. Wydział V Gospodarczy dnia 30 sierpnia 2013 r (sygn. (...)), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 10 stycznia 2014 r;

2. Wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 18 lutego 2014 roku sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 11 lipca 2014 roku;

3. Nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w T. Wydział V Gospodarczy dnia 26 lipca 2013 r (sygn. (...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 17 lutego 2014 r;

4. Wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 7 lutego 2014 roku sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 9 kwietnia 2014 roku;

5. 3. Nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w T. Wydział V Gospodarczy dnia 14 sierpnia 2013 r (sygn. (...)), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 26 maja 2014 r;

-wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot jak w/w tytułach wykonawczych do dnia zapłaty, zasądzonymi kosztami procesu w tym kosztami zastępstwa procesowego oraz kosztami opłaty skarbowej od pełnomocnictw, a także poniesionymi przez powoda kosztami postępowań klauzulowych (k.204-207).

Strony podtrzymały swoje stanowiska przez cały czas trwania postępowania (k.383v).

Sąd zważył, co następuje:

E. B. prowadziła działalność gospodarczą w formie Firmy Handlowo – Usługowej (...) w R., zaś T. B. pod firmą Przedsiębiorstwo Usługowo- Handlowe (...)

w R.. Od 1996 roku łączyły ich kontakty handlowe z powodem prowadzącym działalność gospodarczą w formie Firmy Handlowo- Produkcyjno- Usługowej (...) w S.. Często po odbiór towarów- wyrobów hutniczych – wraz z rodzicami przyjeżdżali jeszcze niepełnoletni ich synowie M. i Ł. B.. Na przełomie 2012 – 2013 roku małżonkowie B. przestali regulować należności wynikające

z prowadzonej działalności i nie opłacali wystawianych przez powoda faktur za pobrany towar (d: zeznania powoda k. 222 i k. 383 od 00:02:02 do 00:08:05, częściowo zeznania pozwanego M. B. k. 383 od 00:08:20 do 00:13:51 i zeznania świadka E. B. k. 375 od 00:03:11 do 00:17:30).

A. R. (1) wystąpił na drogę sądową w celu odzyskania swoich należności. W stosunku do E. B. i T. B. zostały przez Sąd Rejonowy w T. wydane nakazy zapłaty w postępowaniu nakazowym na rzecz strony powodowej sygn. akt (...), (...), (...). Łączna kwota należności wynosiła w stosunku do E. B. kwotę 231 462,92 zł, zaś w stosunku do T. B. kwotę 98 287,86 zł (d: nakazy zapłaty Sądu Rejonowego w T. k. 16, 18, 19, 21, 23, 25, 29, 30).

Na podstawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 30 sierpnia 2013 roku w sprawie V GNc 2346/13 toczyło się postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w R. przez J. P.. Były również prowadzone postępowania zabezpieczające na majątku E. B. jak i T. B. na podstawie pozostałych nakazów stanowiących również tytuł zabezpieczenia. Postępowania te nie przyniosły rezultatu i nie doprowadziły do zaspokojenia wierzyciela. Z tytułu sprzedaży samochodu osobowego uzyskano jedynie kwotę około 4000 zł (d: zeznania powoda k. 222 i k. 383, wysłuchanie wierzyciela przed umorzeniem postępowania k. 34, pismo komornika k.35-36).

W dniu 22 maja 2013 roku pomiędzy E. B. i T. B. a ich synami – M. B. i Ł. B. – została zawarta umowa darowizny nieruchomości położonej w R.- U. na ul. (...) o powierzchni 990 m² wraz z ustanowieniem na rzecz E. i T. B. służebności osobistej polegającej na prawie zamieszkiwania w jednym pokoju na poddaszu od strony wschodniej domu mieszkalnego oraz korzystania w tym domu ze wspólnych salonu na parterze, kuchni, łazienki, wc, korytarzy, a ponadto całego podwórza. Na mocy tej umowy własność nieruchomości nabyli M. B. i Ł. B. po 1/2 części nieruchomości (§ 3 i § 7 aktu notarialnego (...)).

W dniu 11 czerwca 2013 roku M. B. i Ł. B. zawarli umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Udziały pozwanych

w kapitale zakładowym zostały pokryte aportem w postaci udziału do części we własności nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) (d: akt notarialny Rep. A (...) – k. 345-358, zeznania pozwanego M. B. k. 383 od 00:08:20 do 00:13:51 i zeznania świadka E. B. k. 375 od 00:03:11 do 00:17:30, informacja z Krajowego Rejestru Sądowego k. 51-55).

Spółka pod firmą (...) Spółka z o.o. w R. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 15 lipca 2013 roku, zaś jej współnikami są M. B. i Ł. B. – synowie dłużników powoda (okoliczność bezsporna).

Obecnie właścicielką wskazanej w pozwie nieruchomości jest firma (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R.. Nieruchomość obciążona hipoteką umowną do kwoty 731 481,54 zł na rzecz (...) Bank Spółka Akcyjna (d: wypis z działu II księgi wieczystej (...) k. 44-45 zeznania pozwanego M. B. k. 383 od 00:08:20 do 00:13:51 i zeznania świadka E. B. k. 375 od 00:03:11 do 00:17:30).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane dowody w postaci dokumentów oraz zeznań powoda A. R. (1) oraz częściowo zeznań pozwanego M. B. i świadka E. B.. Dokumenty zgromadzone w aktach niniejszej sprawy nie były kwestionowane przez strony; nie budziły one również wątpliwości Sądu zarówno pod względem formalnym jak i materialnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo powoda A. R. (1) o uznanie umowy darowizny, jak i umowę przeniesienia wkładu niepieniężnego do spółki za bezskuteczne w stosunku do niego jest uzasadnione.

Z treści art. 527 § 1 k.c. wynika, że gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, to wtedy każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

W myśl wskazanego powyżej przepisu przesłankami uwzględnienia powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela, to jest tzw. skargi pauliańskiej, są: dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową oraz doszło do pokrzywdzenia wierzycieli, działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią. Warunki te winne być spełnione łącznie, a ciężar ich udowodnienia zgodnie z treścią art. 6 k.c. spoczywa co do zasady na wierzycielu.

Zgodnie natomiast z treścią art. 527 § 2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

Niewypłacalność po stronie dłużnika zachodzi wtedy, gdy cały jego majątek nie wystarcza na pokrycie długów. Musi to być stan rzeczywisty,

a wierzyciel może go wykazywać za pomocą wszelkich dostępnych środków dowodowych, nie jest więc konieczne wszczęcie postępowania egzekucyjnego i wykazanie jego nieskuteczności. Wystarczy przy tym wykazanie, że wobec stanu majątku dłużnika niemożliwe jest zaspokojenie wierzyciela skarżącego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000 roku, III CKN 554/98, opubl. Lex numer 52736).

Podkreślić należy, iż pomiędzy czynnością prawną dłużnika, jego niewypłacalnością oraz pokrzywdzeniem wierzyciela musi zachodzić określony związek przyczynowy. Nie chodzi przy tym o adekwatny związek przyczynowy, lecz o to, by dokonanie przez dłużnika czynności prawnej było warunkiem koniecznym (conditio sine qua non) powstania lub pogłębienia się jego niewypłacalności, a zatem jeżeli niewypłacalność dłużnika powstałaby również bez dokonania zaskarżonej czynności, skarga pauliańska nie ma uzasadnionych podstaw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2008 roku, II CSK 503/07, opubl. Lex 496375).

W judykaturze ugruntowany został pogląd, że pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, względnie orzekania. W innym momencie nie wiadomo bowiem, czy prawo zaspokojenia wierzyciela doznało uszczerbku, a miarodajnie można to ocenić dopiero

w chwili poszukiwania zaspokojenia (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 roku, V CKN 280/00, opubl. Lex numer 52793, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 marca 2008 roku, V CSK 471/07, opubl. Lex numer 393871, wyrok Sadu Najwyższego z dnia 06 października 2011 roku, V CSK 493/10, opubl. Lex numer 1102271).

Jak już powyżej wskazano, co do zasady obowiązek wykazania, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli oraz że osoba trzecia wiedziała o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, ciąży na wierzycielu zgodnie z ogólną regułą wyrażoną w art. 6 k.c.

W niniejszej sprawie zasada przewidziana w art. 6 kc doznaje ograniczenia, ze względu na istnienie domniemania wyrażonego w § 3 art. 527 kc. Z jego treści wynika bowiem, że jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy podnieść należy, że zaistniały wszystkie przesłanki do uznania, że zarówno umowa darowizny nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) zawarta pomiędzy dłużnikami E. B. i T. B. a pozwanymi M. B. i Ł. B. oraz umowa przeniesienia wkładu niepieniężnego do spółki, której założycielami i wspólnikami są pozwani bracia, miały na celu pokrzywdzenie wierzyciela. Podkreślić należy, że wbrew twierdzeniom pozwanych powód wykazał, że prowadzenie postępowania egzekucyjnego nie przyniosło zaspokojenia, a dłużnicy nie posiadają żadnego majątku. Ponadto pozwani nie wykazali również, że w maju 2013 roku, kiedy otrzymali od rodziców przedmiotową nieruchomość nie byli świadomi trudnej sytuacji w jakiej znajdowały się prowadzone przez nich firmy. Podkreślić należy, że obaj byli już pełnoletni, kiedy zawierali umowę darowizny. Ponadto pozwany w postępowaniu nakazowym były wnoszone przez powoda od lipca 2013 roku, jednak dłużnicy przestali regulować swoje zobowiązania już na przełomie 2012/2013 roku co wynika z zgromadzonych w sprawie dokumentów. Te rozważania można również odnieść do momentu zawarcia przez pozwanych umowy spółki i przeniesienia jedyne go posiadanego przez nich majątku jako pokrycie udziałów w spółce. Okoliczności sprawy

w sposób jednoznaczny wskazują, że działali oni z pokrzywdzeniem wierzyciela, osoby, z którą ich rodzice przez wiele lat utrzymywali kontakty handlowe i z którymi oni również mieli styczność, jeszcze zanim uzyskali pełnoletniość. Podkreślić również należy, że nie można w niniejszym postępowaniu uznać, że pozwani nie otrzymali żadnej korzyści majątkowej, gdyż nieruchomość będąca przedmiotem darowizny jest obciążona hipoteką i powód nie uzyska zaspokojenia. Wprawdzie bezspornym jest, że istnieją zobowiązania zabezpieczone hipoteką na tej nieruchomości, jednak nie oznacza to, że ewentualna egzekucja prowadzona przez powoda w stosunku do tego majątku okaże się bezskuteczna. Część zobowiązania została już bowiem spłacona, a wartość nieruchomości może przekraczać wartość zobowiązania. Będzie to możliwe do wykazania dopiero w postępowaniu egzekucyjnym. Niewątpliwie pozwani w chwili przeniesienia wkładu niepieniężnego do spółki stali się w większym stopniu niewypłacalni.

Nie było natomiast potrzeby wymieniać w punkcie pierwszym wyroku umowy ustanawiającej dożywotnią służebność osobistą na rzecz dłużników, gdyż jak wynika z poglądów reprezentowanych przez Sąd Najwyższy, które Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela „Umowa dożywocia może być zaskarżona przez wierzyciela zbywcy - dożywotnika skargą pauliańską, co wynika też z przepisu art. 916 k.c., który ma charakter szczególny w stosunku do przepisów art. 527 i n. k.c. Przedmiotem skargi jest cała tego typu umowa, tj. przeniesienie własności nieruchomości i obciążenie, a nie odrębnie, przeniesienie własności oraz jej obciążenie przez nabywcę prawem dożywocia” (tak: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie II CSK 206/12 Gazeta Prawna NO (...))

Wobec powyższego Sąd uznał powództwo za zasadne i dlatego orzekł jak w punkcie pierwszym i drugim wyroku.

W punkcie drugim wyroku Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. zasądził od pozwanych M. B., Ł. B. i T. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz powoda poniesione przez niego koszty postępowania obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3600 złotych (ustalone zgodnie ze stawką przyjętą w § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu), opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych oraz uiszczoną opłatę od pozwu w kwocie 4259 złotych.

/na oryginale właściwy podpis/